

LIBERO

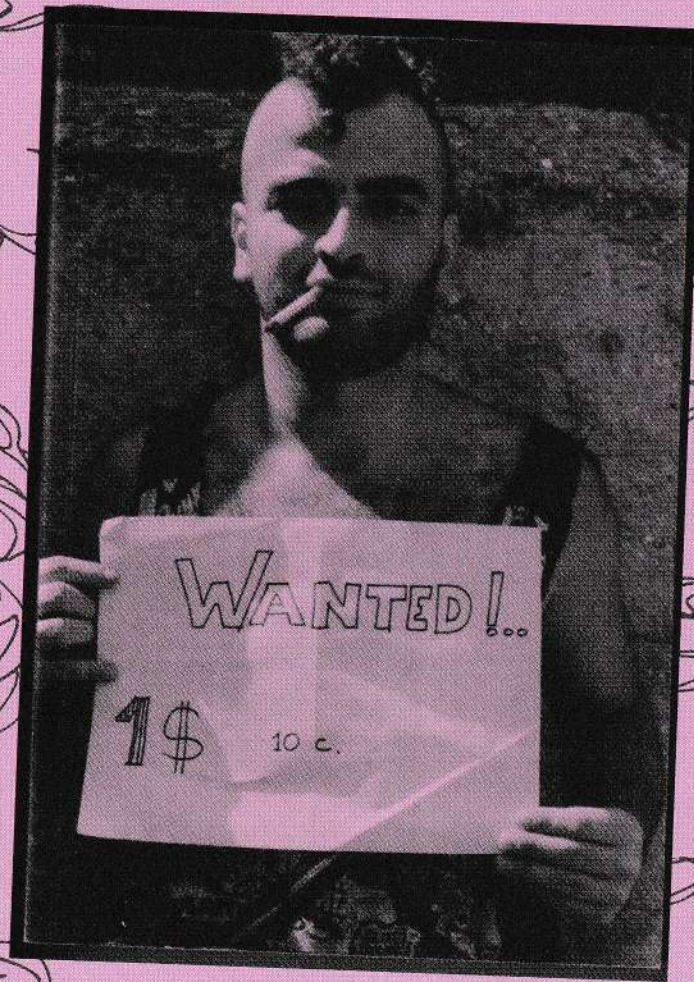

PUNK katkokksena

20

KUVAT © Minna Henriksson, Dead Kennedys, BAS

KUVAT ©

Kuinka punkhistoriaa
luetaan vastakarvaan?

TEKSTI © Joonas Pulkkinen

TEKSTI ©

*Mitä on punk sitä teiltä, kysyisin
Kysyn jotta muodin mukana pysyisin
Ette osaa vastata kuitenkaan
Enkä teihin juuri luottaisikaan*

*Kun haluat kunnon punkkia kuunnella
Niin silloin ala kävellä kaduilla
Älä osta kaupasta punk-levyjä
Tai muuten alat sinäkin eksyä
Jos haluat kunnon punkkia löytää
Heitä myöskin käsistäs levy tää
Älä kuuntele kenenkään neuvoja
Vaan käytä välillä omia aivoja*

"Mitä on punk?", Maho Neitsyt

Pelle Miljoona & N.U.S. pyrki kuvaamaan samannimisessä kappa-leessaan "Mitä on punk?" vuodelta 1978, miten punkkiin liittyi myös kaupallisia uhkakuvia sekä muotia koskevia sosiaalisia paineita. Maho Neitsyt tavoitti myöhemmin vuonna 1981 lyriikallaan hiukan tarkemmin sen, miten punkkareiden piirissä vaikuttavat myös puritanismi sekä epävarmuus siitä, kannattaako minkään tekeminen.

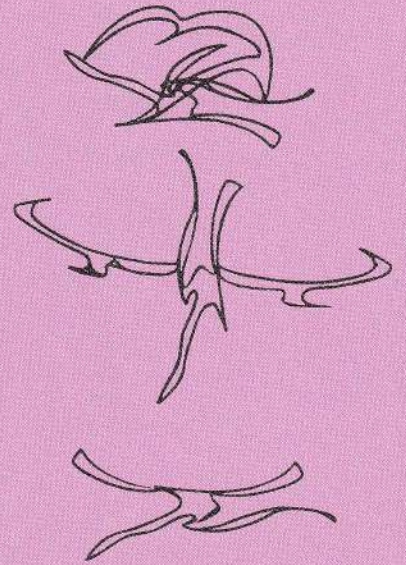
Sillä, kumpi määritteli punkin osuvammin, ei ole väliä. Punk ei ole yhtenäinen alakulttuuri, vaan sen sisällä on myös omia jännitteitä ja erimielisyyksiä. Nämä ovat luonteeltaan niin ideologisia, esteettisiä kuin filosofisiaakin.

Tämän tietää myös **Sezgin Boynik**, teoreetikko, tutkija, julkaisija ja taiteilija. Hän on syntynyt punkin historian kenties vaikutusvaltaisimpana vuonna 1977 ja vartunut Kosovossa. Boynik työskentelee aktivismin, vasemmistolaisen avantgarde-perinteen sekä punkin parissa.

Jugoslavia edustaa hänelle yhtä ikkunaa siihen, kuinka rikas punk kulttuurisesti on. Hänen tulkinnassaan punk ei tiivisty pelkästään yksittäiseksi alakulttuuriksi tai erilaisten viiteryhmiin ryppäiksi: "En halua esittää sitä hyödykkeenä, t-paitoina, LP-levyinä tai hedonismina, joka siihen usein rinnastetaan. Haluan esittää sen katkokseksi."

Katkoksella Boynik viittaa siihen, miten punk voi laajentua erilaisiksi käytännöksi ja asettua muun kulttuurin alueille.

"Totta kai se on alakulttuuri, mutta pidän sitä todella sosiologisena terminä. Olen kiinnostunut siitä, miten punk on esitelty jonkun uuden kanssa, erilaisten käsitteiden kanssa, en niinkään sen historiasta."

Jugoslavia oli sosialistisena valtiona ainutlaatuinen. Se ei kuulunut Varsovan liiton piiriin, ja sen suhteet Neuvostoliittoon eivät koskaan palanneet ennalleen, kun maa erosi kansainvälisestä kommunistisesta työväenjärjestöstä Kominformista vuonna 1948. Presidentti **Josip Broz Tito** pyrki kuolemaansa asti vuoteen 1980 pitämään valtion koossa ja yhtenäisenä tiedostaen jännitteet ja nationalismin eri muodot.

Kosovolla oli Jugoslavian aikana autonomisen maakunnan oikeudet. Boynikin mukaan Kosovo oli periferiaa, joka selittää myös, miksi hän kiinnostui musiikista vasta lukiossa.

"Jugoslaviassa oli todella vahva punk-skene. Jokaisella kaupungilla oli oma skenensä erona liittovaltion pääkaupungeista, kuten Belgradista, Ljubljanasta ja Zagrebista. Esimerkiksi Mariborissa, Novi Sadissa, jopa Skopjessa oli omat skenensä."

VAPAITA TILOJA JA KITSCH-VEROA

Jugoslavalaisista punkyhteistä tunnetuin saattaa olla slovenialainen Pankrti.

"Se ei ole erityisen kiinnostava yhtye, vaikka myös heillä on hauskoja ja törkeitä lyriikoita", Boynik sanoo.

Sen sijaan, että Boynik nostaisi esille yksittäisiä yhtyeitä, hän pitääkin puitteita, joissa yhtyeet pääsivät kehittymään tärkeämpänä. Punkkulttuurille, bändien kehittymiselle ja fanzinejen julkaisulle pohjana olivat opiskelijoiden kulttuurikeskukset.

"Vuoden 1968 opiskelijaliikkeen seurauksena oli olemassa niin valtion kuin opiskelijoiden pyörittämiä nuorisokeskuksia. Sosialistinen hallinto, mukaan lukien Tito, puhuivat opiskelijoille suoraan: 'opiskelijat, te olette sosialismin tulevaisuus, ohjatkaa instituutioitanne haluamallanne tavalla'. Näin nuorten kulttuuritiloista tulee vapaita tiloja. Valtio toimi tarkkailijana, mutta opiskelijoilla oli täydellinen vapaus."

Tilat toimivat pohjana paitsi punkbändien nousulle niin myös **Marina Abramovičin** kaltaisille käsitetaiteilijoille ja visuaaliselle runoudelle.

"Parhaimmat punk-bändit tulivat Ljubljanan Škucista ja SKC:stä Belgradista, kummankin nimet viittaavat opiskelijoiden nuorisokeskukseen. Belgradista tuli esimerkiksi Električni Orgazam, Ljubljanasta Borghesia ja Laibach."

Slovenialainen filosofi ja psykoanalyttikko **Slavoj Žižek** on esittänyt ideologiahorinoidensa sekä kapitalismin oireanalyysiensä ohella, että punk näytteli merkittävää roolia uusien yhteiskunnallisten liikkeiden kokoavana voimana 1980-luvun Jugoslaviassa. Boynik painottaa kuitenkin, että kyse ei ollut ainoastaan nuorten kapinoinnista, vaan punk muodosti lähes

Punk ei ole yhtenäinen alakulttuuri, vaan sen sisällä on myös omia jännitteitä ja erimielisyyksiä.

autonomisen kulttuurinsa. Esimerkiksi monet suunnittelijat ja graafikot aloittivat uransa suunnittelemalla punklevyjen kansia. Punklevyjen julkaiseminen sosialistisessa valtiossa oli pienin rajoituksin vapaata.

”Periaatteessa oli mahdollista julkaista mitä vain halusi. Kaikki julkaisut olivat virallisia, ja jotkut olivat vielä valtionyhtiön Jugotonin julkaisemia. Mutta Jugoslaviassa oli erityinen vero, jota kutsuttiin kitsch-veroksi. Tämä määriteltiin esimerkiksi uskonnollisille kirjoille, mutta myös joillekin punklevyille – sitä täytyi maksaa, jos halusi julkaista levyjä.”

Kosovossa tilanne oli osittain erilainen, etenkin Titon kuoleman jälkeen. Syntyi jännitteitä, jotka johtivat Jugoslavian hajomisen jälkeen sotiin.

”Darko Hudelist oli zagrebilainen journalisti, joka tuli tekemään 1980-luvun lopulla artikkelia Pristinän musiikkiskeneistä. Artikkelin sijaan Hudelist päätyi kirjoittamaan kirjan nimeltä *Kosovo – A Battle Without Illusions* (1989). Se on poliittinen reportaasi nousevasta nationalismista ja Slobodan Miloševićin läpimurrosta.”

Kosovossa kaikki oli Boynikin mukaan poliittista ja musiikkiakaan ei ollut mahdollista pohtia ilman politiikkaa:

”Vartuimme kuin apartheidin alla, jossa vielä inflaatio oli niin korkea, että se rikkoi Guinnessin ennätystenkirjan ennätyksen.”

VIHALLA ON DIALEKTIKKANSA

Etnisesti jännitteisessä Kosovossa Boynik kuului marginaalivähemmistöön, sillä hänen taustansa on turkkilaista alkuperää. Boynik opiskeli myöhemmin Turkissa, jossa anarkismi ja punk vievät häntä vasemmistolaiseen suuntaan.

”Kuten muutkin, jotka kasvoivat 1980- ja 90-luvun Jugoslaviassa, niin minäkin vihasin sosialismia. Turkissa tapasin punkkareita, tein magazineja. Sieltä on ihmisiä, jotka muistan vieläkin. Tein maisterintyöni Istanbulissa sosiologiasta, kansainvälisestä situationistisesta liikkeestä. Se oli minulle tärkeää, koska situationismi vaikutti punkkiin, ja halusin tutkia tämän vaikutuksen alkuperää.”

Kansainvälinen situationismi oli etenkin ranskalaisen opiskelijäilymystön 1950-luvun lopussa perustama intellektuaalitaiteellinen liike, joka korosti nykyisen kapitalismin kuvaluonetta. Suuntaus pyrki johtohahmonsia Guy Debordin johdolla tavoittamaan arkipäiväisen elämän merkityksellisyyden yhteiskunnassa, joka ei enää huomioi yksilöllisyyttä. Yhteyksiä punkkiin voi nähdä esimerkiksi situationistien tavassa tulkita tavarain ja kulutuksen roolia jokapäiväisessä elämässä.

Boynik julkaisi lopputyönsä vuonna 2003 ja toimitti seuraavana vuonna laajan julkaisun situationismista:

”Noihin aikoihin oli käännetty turkiksi rock-journalisti Greil Marcusin kirja *Lipstick Traces – A Secret History of the 20th Century* (1989). Kirjassa Marcus luo yhteyksiä dadaismin ja situationismin välille sekä analysoi näiden vaikutuksia punkille palaten millenaristien ja apokalyptisten laikkojen ideologioihin. Hän tekee outoja yhteenvetoja, joissa punk esitetään kaikkien lännen kumouksellisten ja maanalaisten virtojen ideologisena huipentumana.”

Boynik kritisoi kirjassa ajatusta sen tavasta selittää muutokset arkkityypeillä ja kollektiivisella tajunnalla. Hänen työnsä herätti kiinnostusta, ja hän sai kutsun *Punk Congressiin* Kasselsissa 2004. 26-vuotiaan Boynikin Marcus-kritiikin ydin oli kyseenalaistaa Marcusin tapa ymmärtää punkin poliittisuus:

”Debordilla ja muilla situationisteilla oli vahva marxilainen lähestymistapa, josta Marcusilla ei ollut merkkejäkään. Punk on pelkistetty arkaaiseksi ja historiattomaksi vihaksi. Huolimatta siitä, että Debord oli vihainen ja järjestelmää vastaan, hänellä oli vahvat vasemmistolaiset valtakirjat: *Spektaakkelin yhteiskunta* on uudelleenkirjoitus Georg Lukácsin tavarafetisismiä koskevasta teoriasta jossain dadaismin, surrealismin ja nihilismin välimaastossa. Väitin, että punk ei ollut vain irrationaalista vihaa ja alkukantaista voimaa, vaan sen raivolla oli myös historiansa.”

Punk Congressissa Boynik oli puhumassa samassa paneelissa Sex Pistolsin taustalla vaikuttaneen punkmoguli Malcolm McLarenin kanssa:

”Hän seiso i ja sanoi ’nuori poika, kun julkaisin Sex Pistolsin, Debord soitti minulle onnitellakseen minua’. Se oli tietysti valhetta. Kongressissa kukaan ei pitänyt hänestä.”

Boynik päätyi mutkien kautta myöhemmin Suomeen tekemään Jyväskylään väitöskirjansa jugoslavalaisesta elokuva-liikkeestä, ”mustasta aallosta”. Hän väitteli 2014 ja sanoi akateemiselle maailmalle ikuisesti hyvästi. Sittemmin hän on asettunut Helsinkiin, josta käsin hän on toiminut tiedontuottajana omalla tavallaan, pyörittäen kustantamoaan Rab-Rab Pressiä. Boynik on mukana myös tukholmalaisen lehden ja kustantamon OEI:n toiminnassa sekä aktiivinen niin Kosovossa kuin Istanbulissa.

”Rab-Rabilla menee melko hyvin. *Free Jazz Communism* [Boynikin ja Taneli Viitahuhdan toimittama kirja] on myynyt kolmannen painoksensa. En kustanna pelkästään musiikkia käsitteleviä julkaisuja, vaan paljon esimerkiksi vasemmistolaiseen avantgardeen liittyviä asioita. Kiinnostavia asioita, jotka eivät mahdu kapeiden akateemisten normien piiriin.”

Kosovossa Boynik on mukana Prizrenissä ja Pristinassa vaikuttavassa Pykë-Presje-kollektiivisissa:

”Nimi tarkoittaa suomeksi kiilaa. Teemme julisteita ja julkaisuja paikallisella kielellä, pyöritämme sosiaali- ja arkistotiloja sekä kirjakauppaa. Kolme viikkoa sitten aloin opettelemaan suomea,

ja olen työtön. Tätä on elämäni, en valita. Mulla on työhuone kivalla alueella, jonka mahdollistaa se hyvinvointivaltio, jonka rakenteita puretaan innokkaasti.”

Vaikka Boynik on kiireinen myös taiteellisten yhteistyömuotojen ja näyttelytoiminnan parissa, niin kiinnostus punkkia kohtaan on jatkunut. Painotus on erilainen – ideologinen, luokkatietoinen, mutta myös historiakriittinen.

Boynik huomauttaa, että punkkia koskeva akateeminen oppineisuus on lähes yhtä vanhaa kuin punk. Hän laskee merkittäväksi teokseksi Dick Hebdigen vuonna kirjoittaman *Subculture: The Meaning of Style* (1979) -teoksen:

”Hän on Dick **Chris Kraussin** kuuluisassa kirjassa *I Love Dick*, jota Hebdige itse vihasi.”

Hebdige opiskeli Birminghamin yliopistossa **Stuart Hallin** johtamalla nykykulttuurin laitoksella, joka teki pioneerityötä kulttuuritutkimuksen saralla. Työ näkyi etenkin työväenluokan analyysissä.

”Tapasin myös hänet Kasselissa ja kysyin, kuinka hän pystyi jo punkin alkuvuosina opiskelijana kirjoittamaan niin perusteellisen analyysin. Kun hän opiskeli, niin samaan aikaan hänen äitinsä siivosi Malcom McLarenin taloa tyylikkäällä alueella Lontoossa. Tätä kautta hän ymmärsi luokkanäkökulman dynamiikan, joka luultavasti tiivistää kaiken. Kun sisäistää tämän kaltaisen dialektiikan, niin voi ymmärtää punkin vihan historiaa paremmin.”

ÄLYMYSTÖLLE HANKALASTI ANALYSOITAVA ASIA

Rab-Rabin vuonna 2021 julkaisema *Punk Suprematism* on ensimmäinen osa Boynikin toimittamassa *Punk Research Series* -kokoaisuuksessa. Se on kirja punkkia koskevasta intellektuaalisesta keskustelusta Jugoslavian ajan Sloveniassa. Julkaisusarjan, Rab-Rabin toiminnan sekä Boynikin kirjoihin liittyvän toimituksellisen metodologian taustana on kriittisyys historiankirjoittamisen tapoja vastaan.

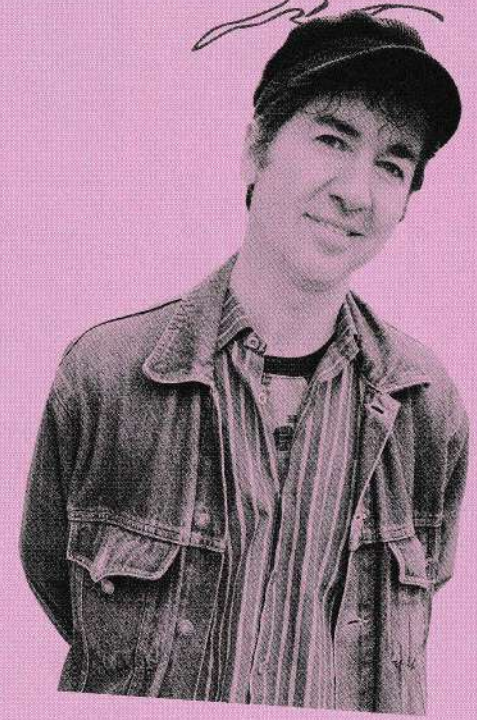
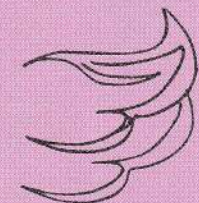
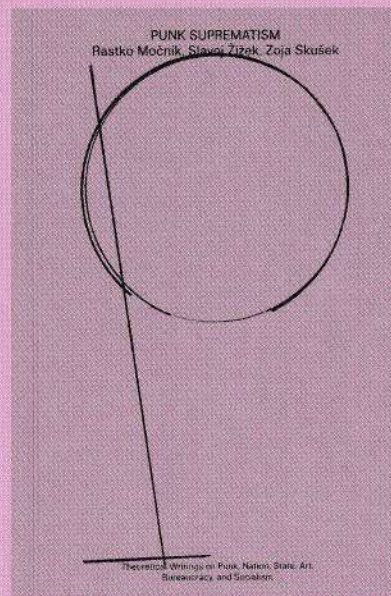
”Punkista Jugoslaviassa on kiinnostavia kirjoja, kuten jo vuonna 1985 julkaistu **Neža Malečkarin** ja **Tomaž Mastnakin** toimittama *Punk pod Slovenci* (*Punk under the Slovenians*). En halunnut tehdä yhtä julkaisua lisää, jossa listaan kaiken tai jokaisen tapahtuman. En usko neutraaliin historian kirjoittamiseen. Halusin tehdä kirjan punkista Jugoslaviassa, jossa lähtökohtana toimivat teoreettiset kirjoitukset. Näitä kirjassa edustavat **Žižekin**, **Rastko Močnikin** ja **Zoja Skušekin** kirjoitukset.”

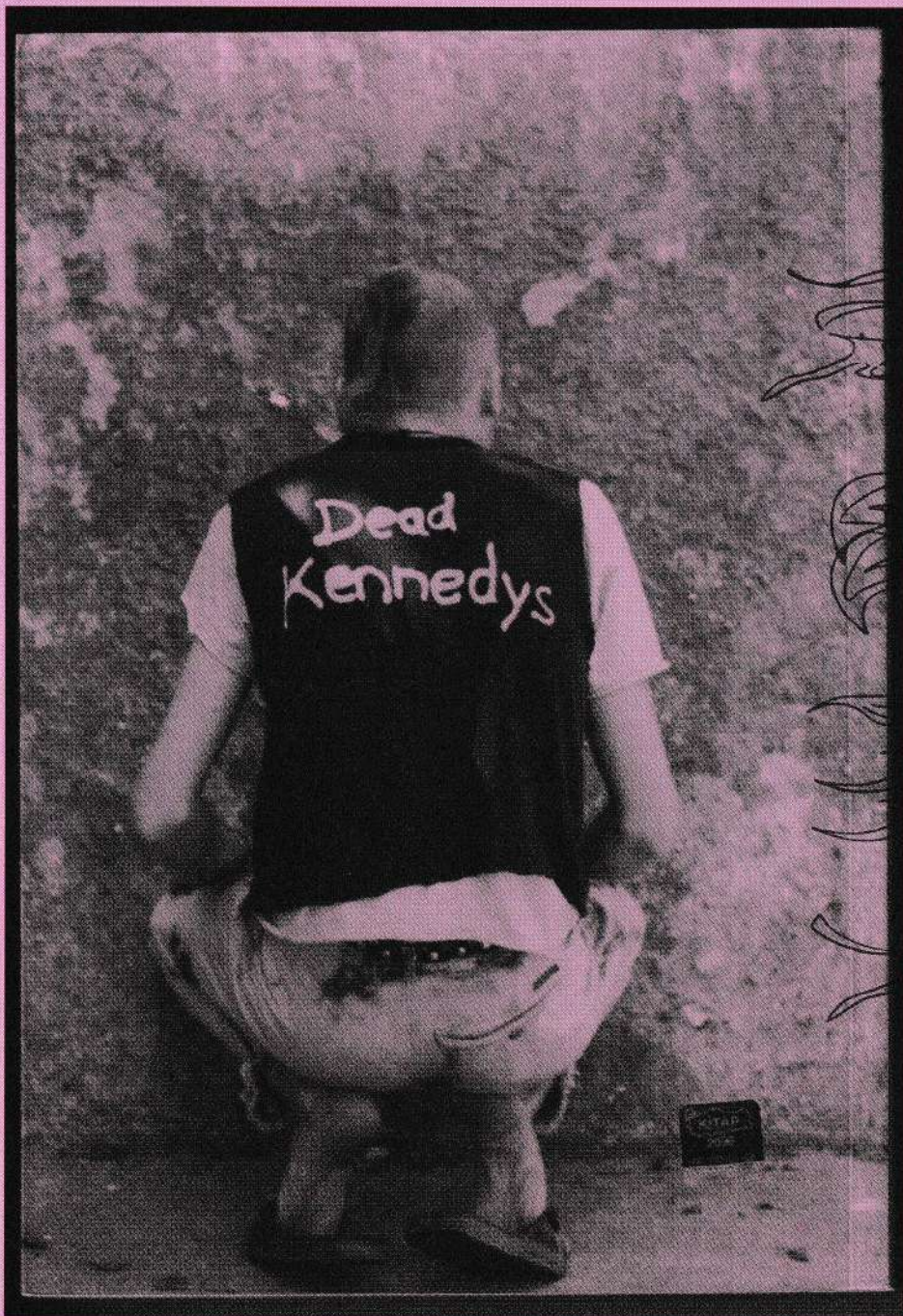
Teoksen teoreettinen pohja on ranskalaisen psykoanalyytikko **Jacques Lacanin** edustamaan koulukuntaan vihkiytyneissä slovenialaisissa ajattelijoissa, Ljubljanan koulukunnassa, josta tuli sittemmin **Žižekin** ja **Mladen Dolarin** myötä maailmankuulu. Boynikin mukaan kirjan taustan hahmottamisen kannalta on tärkeää tietää, että koulukunnan jäsenet olivat vasemmistolaisia.

”He tutkivat punkin kohdalla myös historiallista materialismia käytännössä, miten se toimii popkulttuurin kohdalla. **Žižek** ja **Dolar** kirjoittavat nykyään Hitchcockista ja amerikkalaisesta melodramasta, mutta punk oli jotain, mitä he eivät osanneet helposti tulkita. Monet asiat, joita **Žižek** kehittää punkin kohdalla ovat samoja, joita hän myöhemmin laajentaa *Ideologian ylevässä objektissa* (1989). Siinä on kiehtovaa jatkuvuutta”

Sama joukko toimitti 1980-luvulla teoreettista aikakauslehteä nimeltä *Problemi*, joka esitteli lacanilaista teoriaa sekä **Jacques Derridan** ja **Louis Althusserin** ajattelua. Lehden toimitus muutti nimen vuonna 1982 kolmen numeron ajaksi *Punk Problemi*ksi keskittyäkseen punkiin ilmiönä. **Žižek** kehitti teoriaa punkista laajempaan oireena keskittyen analyysissään pitkälti Laibach-yhtyeeseen.

”Laibach oli pikemminkin industrial-yhtye, mutta ei ainoastaan bändi. Se oli osa NSK-kollektiivia, joka tuli sanoista *Neue Slowenische Kunst*. Laibach oli myös saksankielinen nimi Ljubljanalle. He esittivät Jugoslavian trauman toisen maailmansodan tapahtumista.

Boynik pyrkii laajentamaan käsitystä punkista vastavetona sitä käsittelevälle akateemiselle kirjallisuudelle.

Nationalismi oli tärkeä kysymys, koska tämä tendenssi ei kadonnut sosialismin myötä.”

Nationalismi on myös tärkeä Punk Suprematism -teoksen kirjoituksia yhdistävä teema. Kirjan alaotsikko ”Kirjoituksia punkista, kansasta, valtiosta, taiteesta, byrokraatiasta ja sosialismista” kuvaa kokoelmaa hyvin, vaikka kirjoittajien lähestymistavat ovat erilaiset. Problemin päätoimittajana toiminut Močnik viittaa tekstissään punkkareiden organisointikykyyn.

”Väite on todella yksinkertainen: punkkarit ovat parhaita organisoojia. Uskon väitteen ja lähestymistavan olevan edelleen validi”, Boynik kertoo.

Althusserin ajattelua ensimmäisenä Jugoslaviassa esitellyt Zoja Skušek lähestyy nationalismia erilaisesta näkökulmasta. Skušek käyttää aineistonaan sanomalehtiä ja omapaperaisella tavalla toisen käsitettä. Hän poimii uutisia ’väsyneistä turkkilaisista’, jotka ajaessaan Turkin ja Saksan välillä aiheuttivat väsyneinä onnettomuuksia moottoriteillä.

”Nämä olivat *lumpenproletariaatteja*, jotka olivat uupuneita länsimaiseen kapitalismiin. Heidän väsymyksensä matkalla takaisin kotimaahan oli syy onnettomuuksiin. Skušek arvostelee sanomalehtiä, jotka kirjoittavat väsyneiden vierastyöläisten onnettomuuksista perustuen turkkilaisien etniseen olemukseen. Analyysi ilmentää sosialistisessa Jugoslaviassa rinnakkain elävän nationalismin arkaaisia haaveita.”

TARINAN MONIMUTKAISUUS

Punk Research Series on saanut ilmaisunsa myös näyttelymuodossa. Toukokuussa Kalasataman Seripajassa oli esillä *Agit-Punk* -näyttely, jonka Boynik koosti Samu Montosen, Lilou Angelrathin ja Ott Kagoren kanssa:

”Näyttely ja *Punk Research Series* laajemmin monimutkaistavat punkin tarinaa, mutta tätä kautta löytää kiinnostavia asioita, jotka rakentavat uusia kertomuksia.”

Näyttelyn pohjana toimi brittiläisen Pop Group -yhtyeen konsertti. Yhtye kutsuttiin soittamaan Suomeen SKP:tä lähellä olleen Suomen Spartakiadit Ry:n toimesta.

”He soittivat yleisölle, jossa tuskin kukaan tunsii heitä, se oli suuri apartheidin vastainen tapahtuma. Heidän keulahahmonsa Mark Stewart, joka työskenteli vahvasti sodanvastaisessa liikkeessä, kuoli juuri ennen näyttelyä. Pop Groupin jäsenet olivat vasemmistolaisia, jotka modernisoivat punkin, esittelivät tietoisesti mustan musiikin, avantgarden ja dadaismin.”

Näyttelyn taustalla toimi arkistomateriaali, kuten litteoidut keskustelut, jotka löytyivät Kansan Arkistosta:

”Siellä oli hauskoja kohtia, joissa todettiin punkkareiden soittavan dogmaattisesti vain punkkareille, eikä olevan avoimia soittamaan muiden kanssa.”

Sarjassa on seuraavaksi tulossa julkaisu Turkissa julkaisuista fanzineista. Boynik on Turkissa jo aiemmin toimittanut kirjan *An Interrupted History of Punk and Underground Resources in Turkey 1978-1999* Tolga Güldallin kanssa.

”Se on kirja turkkilaisien punkkareiden ja skenen kollektiivisesta traumasta. Lähteet ovat haastatteluja, ja se on suulista historiaa, jota olisi itse mahdotonta kirjoittaa. 1980-luku oli todella masentavaa aikaa Turkissa, jota varjostivat sotilashallitus ja amerikkalainen versio uusliberalismista. Se on tosi synkkä kirja.”

Boynik on yrittänyt hankkia myös rahoitusta käsitelläkseen punkkia kielellisenä ilmiönä.

”Oli projekti, joka ei varmaankaan toteudu, koskien suomalaista hardcore-punkkia. On olemassa ilmiö, jossa hc-bändit laulavat suomalaisilla lyriikoilla ympäri maailmaa, esimerkiksi Kreikassa, Brasiliassa, Japanissa ja Yhdysvalloissa. Yhteiden

jäsenillä ei ole mitään yhteyttä Suomeen, mutta ne tekevät jopa kokonaan uusia biisejä sanakirjoilla.”

Boynikin mukaan ilmiö kertoo jotain punkista kielellisesti.

”Mitä se on!? Millainen kansainvälinen kommunikaatio punkkiin liittyykään äärimmillään? Milena Solumun, jota haastattelin Rab-Rab Journalin kuudenteen numeroon, opiskeli yliopistossa suomea kielitieteenä. Hän on väittänyt, että suomen kielen äänellinen harmonia voisi selittää suomalaisen hardcoren kansainvälisyyden. Se on hullu opinnäytetyö, mutta kuulostaa loogiselta! Olemme olleet myös yhteydessä Lasse Ullveniiniin, joka on punkmuusikko, joka asuu Maltalla, ja väitteli suomalaisen hardcoren globaalista vaikutuksesta.”

INKLUSIIVISTA VIHAA

Hard-core recognizes violence, coercion, antagonisms and struggle as a language of its [own] production: but is never performing oppression, never supporting inequality or any other forms of exploitation.

”Theses On Hardcore”, Sezgin Boynik

Punkissa Boynikia kiehtoo käytännöt ja se, miten punk häiritsee muun kulttuurin alueita. Boynik pyrkii laajentamaan käsitystä punkista vastavetona sitä käsittelevälle akateemiselle kirjallisuudelle.

”Vuonna 2019 pidin keynote-luennon Newcastlessa, jossa toimitetaan akateemista, vertaisarvioitua julkaisua nimeltä *Punk & Post-Punk Studies*. Se käsittelee punkkia kulttuurihistoriallisesti tai kulttuurin tutkimuksen perusteiden. Oma lähestymistapani on laajentaa punkkia – ei supistaa sitä alakulttuuritutkimukseen, vaan venyttää sitä muotoilun, politiikan ja organisaatioiden alueilla.”

Esimerkiksi *Agit-Punk* -näyttely ilmentää Boynikin mielestä kysymystä dogmaattisuudesta ja avoimuudesta, mutta jättää tilaa myös tulkinnolle.

”Tavoitteeni on, kuten Viktor Šklovski sanoisi, vieraannuttaa punk; löytää erilaisia ja epätavallisia punkin voiman muotoja ja antaa asioiden puhua itsestään.”

Boynik viittaa *Theses On Hardcore* -teokseensa, eli vedosten sarjaan, jonka hän on toteuttanut Minna Henrikssonin kanssa. Nämä ovat olleet esillä näyttelyssä Ljubljanassa.

”Olen kiinnostunut punkin ristiriidoista dialektisesti. Esimerkiksi punk on hyvin väkivaltaista, aggressiivista ja rajua musiikkia, mutta konserteissa ei tunnu ahdistavalta. On hämmästyttävää, että tällainen voima ja melu voi olla demokraattista ja tasa-arvoista. Mielestäni juuri tätä punkin logiikkaa pitäisi analysoida, eikä vain pukeutumisen semiotiikkaa.”

Punkilla voi olla vahvoja, jopa militantteja positioita, jotka eivät ole ahdistavia ja ovat luonteeltaan demokraattisia. Silti hän pitää Močnikin väitettä punkkareiden organisaatiokyvystä kovana väitteenä.

”Sanon aina vitsinä, että Lenin oli punkkari. Bolševikit eivät koskaan tehneet kompromisseja porvarillisen lehdistön kanssa, eivät kommunikoineet järjestelmän kanssa, mutta olivat demokraattisin voima. Punk toimii samalla lailla. Meidän on ymmärrettävä tätä ilmiötä, jos haluamme löytää demokraattisia ratkaisuja, joita ei ole kaavamaisesti kuvattu ja määritelty.”